

Het Leidse familienetwerk Tieleman - Dros - Hoogeboom - Eigeman

1. De fabrieksgebouwen van Tieleman & Dros stonden aan weerszijden van de Middelstegracht in de Leidse binnenstad. Ze waren verbonden door een loopbrug. De foto is gemaakt in 1956, een jaar na het faillissement van de fabriek.²

Toen ik in 1970 naar Leiden verhuisde, wist ik nog niet dat er in die stad voorouders van mij hadden gewoond. Dat ontdekte ik pas in 1993, toen mijn tante Greet mij een bundeltje papieren toevertrouwde dat afkomstig was van Teunis van Vuuren (1913-1990) uit Apeldoorn, een overleden neef van mijn vader en mijn tante.¹ Die papieren zouden het startpunt worden van mijn genealogische activiteiten. Ze openbaarden onder andere dat mijn overgrootmoeder Maria Helena Beijen-Hoogeboom (1858-1948) weliswaar in Koudekerk aan den Rijn geboren was, maar van vaderskant uit een Leidse familie stamde.

Bij een grootmoeder van mijn overgrootmoeder, Maria Helena Hoogeboom-Tieleman (1789-1882), herkende ik een bekende Leidse naam. De conservenfabriek Tieleman & Dros speelde tussen 1877 en 1955 een grote rol in de plaatselijke economie. Die fabriek werd eerder in de negentiende eeuw voorafgegaan door een zeepziederij van de firma 'Dros en gebroeders Tieleman'.

Bij het zoeken in het Leidse gemeentearchief (tegenwoordig Erfgoed Leiden en Omstreken), werd duidelijk dat mijn bet-bet-overgrootmoeder inderdaad tot dezelfde familie behoorde als de eigenaren van de zeep- en de conservenfabriek. Verder kwam ik opvallende familierelaties tegen: niet alleen tussen Hoogeboom en Tieleman en (niet verrassend) tussen Tieleman en Dros, maar ook met een familie Eigeman. Ik noteerde zeven huwelijken tussen leden van deze vier families onderling. Die werden allemaal in Leiden gesloten in de jaren 1811-1860: een keer tussen een Hoogeboom en een Tieleman, twee keer tussen Tieleman en Dros, twee keer tussen Tieleman en Eigeman en twee keer tussen Hoogeboom en Eigeman. In het schema op de vorige pagina heb ik de relaties tussen de zeven echtparen zichtbaar gemaakt.

In dit artikel ligt de nadruk op de generaties waartoe de in het schema genoemde personen behoorden, dus globaal de negentiende eeuw. In de hierna volgende fragmentgenealogieën hebben de gedeelten vóór circa 1800 het karakter van een stamreeks.³

Fragmentgenealogie Tieleman

- I. Mathijs Tieleman, jongeman van Bergweiler (D), lakenwerker, overleden na 25 sep. 1655, trouwt (rk) Leiden 18 sep. 1644 Maria Christiaansdr, jongedochter van Kassel (D), overleden na 25 sep. 1655.
In 2002 publiceerde Henry W. Tieleman de resultaten van zijn onderzoek naar de Leidse families Tieleman en Dros.⁴ Zijn conclusie is dat de Leidse Tielemannen afstammen van de hier genoemde Mathijs Tieleman, die voor het eerst werd vermeld bij zijn ondertrouw op 2 september 1644 voor het Leidse gerecht. Volgens het register was Mathijs afkomstig uit 'Berchwielder' (Bergweiler) in het bisdom Trier. De naam van Mathijs werd in het ondertrouwregister geschreven als 'Tielmanny'; later werd steeds de naam Tieleman gebruikt.
- II. Joannes Tieleman, gedoopt Leiden (rk) 13 aug. 1646, overleden na 17 jan. 1685, ondertrouw Leiden 1 sep. 1667 Anna Joris Elderbeecq, geboren Leiden, overleden na 17 jan. 1685.
- III. Matthijs Tieleman, gedoopt Leiden (rk) 30 nov. 1679, begraven Leiden tussen 11 en 18 juni 1735, trouwt Delft 29 dec. 1715 Elisabeth Keerweer, gedoopt Delft 26 dec. 1688, begraven Leiden tussen 22 en 29 sep. 1764, eerder weduwe van Aelbregt van der Berch.
Het is niet helemaal zeker dat de Matthijs Tieleman die in

1715 in Delft trouwde dezelfde is als degene die in 1679 in Leiden werd gedoopt. In de Delftse ondertrouwinschrijving wordt de herkomst van de bruidegom niet vermeld. De koppeling is echter wel zeer waarschijnlijk. Henry Tieleman heeft geconstateerd dat de naam Matthijs Tieleman in de Delftse DTB-registers verder niet voorkomt, evenmin als spellingsvarianties daarvan. Ook het feit dat het echtpaar kort na het sluiten van het huwelijk in Leiden is gaan wonen, is een aanwijzing voor de Leidse herkomst van Matthijs, evenals het feit dat hij voor zover bekend niet als nieuwe poorter is ingeschreven.

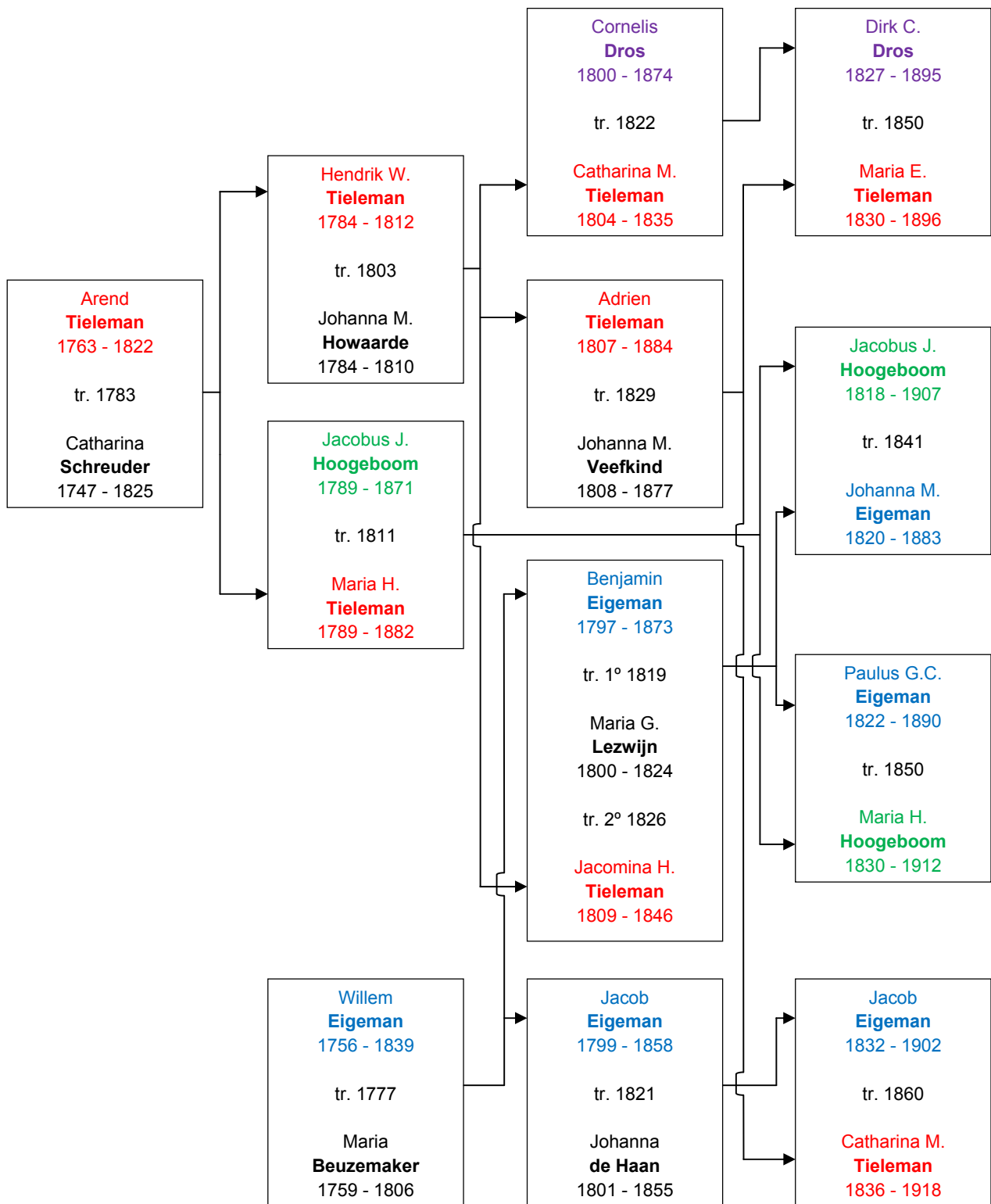
- IV. Hen(d)ri(c)k Tieleman, gedoopt Leiden 3 mei 1722, greinwerker, begraven Leiden tussen 28 nov. en 5 dec. 1767, trouwt Leiden 13 dec. 1750 Anna Teske (Tessing), gedoopt Leiden (luthers) 10 sep. 1730, begraven Leiden tussen 5 en 12 okt. 1799. Anna hertrouwt met Willem Vrolijk.
Grein was een kostbaar weefsel, vaak met kamelen- of geitenhaar als schering en wol als inslag. Soms werd ook zijdedraad gebruikt. In de Leidse registers is greinwerker een veel voorkomend beroep.
- V. Arend/Ary/Arie Tieleman, gedoopt Leiden 21 aug. 1763, 'rokjesfabriquant', overleden Leiden 20 dec. 1822, trouwt Leiden 29 juni 1783 Catharina Schreuder, gedoopt Leiden 18 jan. 1747, overleden Leiden 18 mei 1825, eerder weduwe van Johannes van Egmond.
Op de beroepsaanduiding rokjesfabriquant wordt hierna ingegaan in het gedeelte over de textielnijverheid. Opvallend is dat Catharina ruim 16 jaar ouder was dan Arend. Toch overleefde zij hem enkele jaren.

2. Overlijdensadvertentie van Arie Tieleman.

Uit dit huwelijk, allen gedoopt te Leiden:

1. Hendrik Willem, volgt VI.
2. Katrina Johanna, gedoopt 2 nov. 1786, overlijden onbekend.
3. Maria Helena, gedoopt 29 maart 1789, overleden Leiden 18 feb. 1882, trouwt Leiden 29 mei 1811 Jacobus Johannes Hoogeboom (zie: fragmentgenealogie Hoogeboom, IV).
4. Johanna, gedoopt 13 maart 1790, begraven Leiden tussen 13 en 20 maart 1790.

3. De naamdragers Tieleman zijn aangegeven met rood, Dros met paars, Hoogeboom met groen en Eigeman met blauw. Alle in het schema genoemde huwelijken werden gesloten in Leiden. Alle genoemde personen zijn in Leiden geboren, met uitzondering van Cornelis Dros (Nigtevecht). Allen zijn in Leiden overleden, met uitzondering van de jongste Jacobus J. Hoogeboom (Tiel), de jongste Jacob Eigeman (Teteringen) en de jongste Catharina M. Tieleman (Den Haag)

VI. Hendrik Willem Tieleman, gedoopt Leiden 11 juli 1784, dekenfabriekleur, overleden Leiden 17 mei 1812, trouwt (1) Leiden 17 sep. 1803 Johanna Margaretha Howaarde, geboren Leiden 6 april 1784, overleden Leiden 7 okt. 1810; trouwt (2) Leiden 17 maart 1811 Alida Sophia Coster, geboren Middelburg 1785/86, overleden Leiden 8 juni 1837. Alida hertrouwt met Gijsbert Salomon van der Spruijt.

Uit het eerste huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Catharina Maria, geboren 29 dec. 1804, overleden Leiden 28 okt. 1835, trouwt Leiden 26 sep. 1822 Cornelis Dros (zie: fragmentgenealogie Dros, IV).
2. Caspard, geboren 11 sep. 1806, dekenfabriekleur, zeepfabrikant, overleden Leiden 21 juni 1828, trouwt Leiden 2 maart 1826 Maria Wilhelmina de Moen, geboren Leiden 12 jan. 1808, overleden Kampen 21 dec. 1873. Maria hertrouwt met Anthony Brummelkamp.
3. Adrien, volgt VII.
4. Jacomina Henrietta, geboren 28 sep. 1809, overleden Leiden 6 okt. 1846, trouwt Leiden 13 sep. 1826 Benjamin Eigeman (zie: fragmentgenealogie Eigeman, IVa).
De vier kinderen werden gedoopt in de Waalse Kerk in Leiden; hun namen werden daarbij in een Franse vorm gegoten. De twee meisjes werden dus gedoopt als Catharine Marie en Jacomine Henriette. Omdat hun namen later steeds met de slotletter a werden geschreven, heb ik dat hier ook gedaan.

VII. Adrien Tieleman, geboren Leiden 26 nov. 1807, zeep- en conservenfabrikant, overleden Leiden 31 mei 1884, trouwt Leiden 4 juni 1829 Johanna Maria Veefkind, geboren Leiden 3 jan. 1808, overleden Leiden 26 maart 1877.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Maria Elisabeth, geboren 13 mei 1830, overleden Leiden 8 dec. 1896, trouwt Leiden 24 april 1850 Dirk Cornelis Dros (zie: fragmentgenealogie Dros, V).
2. Johanna Margaretha, geboren 31 okt. 1831, overleden Utrecht 17 feb. 1903, trouwt Leiden 25 juni 1856 Warnardus Zahn, geboren Zwolle 2 juli 1819, kapitein der infanterie, overleden 's-Hertogenbosch 21 feb. 1866.
3. Hendrik Willem, geboren 24 feb. 1833, overleden Leiden 30 juli 1853.
4. Johanna Maria Adriana, geboren 26 nov. 1834, overleden Leiden 2 april 1837.
5. Catharina Maria, geboren 14 juni 1836, overleden 's-Gravenhage 15 jan. 1918, trouwt Leiden 15 feb. 1860 Jacob Eigeman (zie: fragmentgenealogie Eigeman, IVb.6).
6. Johanna Maria Adriana, geboren 7 mei 1838, overleden Leiden 3 aug. 1884, trouwt Leiden 5 dec. 1866 Louis Henri Antoine Bähler, geboren Doornspijk 21 juni 1838, overleden Paterswolde 24 april 1932. Bähler was predikant in Kesteren, Oosterwolde (G), Lage Zwaluwe en Groningen; vooral zijn periode in Oosterwolde was veelbewogen. Een deel van de gemeentelieden kon zijn minder dogmatisch geworden opvattingen niet volgen, wat leidde tot een splitsing in zijn gemeente.⁵ Hij hertrouwt

Willemina Cornelia Gijsbertha van Rede en Jeannette Roelina Dobbenga.

7. Anna Jacoba, geboren 23 dec. 1839, overleden Leiden 5 sep. 1850.
8. Adrianus Casparus, geboren 29 dec. 1841, overleden Leiden 30 jan. 1857.
9. Josina Cornelia, geboren 15 jan. 1844, overleden Leerdam 7 feb. 1929, trouwt Leiden 26 okt. 1865 Victor Jacob Koningsberger, geboren Rotterdam 31 jan. 1840, predikant in Noordwijk, Hazerswoude, Velp en Utrecht, overleden Leerdam 30 april 1923, eerder weduwnaar van Magdalena Catharina Jurriaanse.
10. Casparus Cornelis, geboren 29 jan. 1846, overleden 's-Gravenhage 4 okt. 1914, zeepfabrikant, trouwt Leiden 18 okt. 1871 Maria van Hartrop, geboren Leiden 19 aug. 1847, overleden 's-Gravenhage 26 april 1932.
11. Jacomine Henriette, geboren 29 nov. 1847, overleden Katwijk 25 juni 1922, zeepfabrikante, trouwt Leiden 18 mei 1876 Diderik van Riessen, geboren Warmond 5 jan. 1847, notaris, overleden Katwijk 21 feb. 1921.
12. Cornelis Nicolaas, geboren 8 juni 1850, suiker- en zeepfabrikant, overleden 's-Gravenhage 18 maart 1911, trouwt Zundert 24 juli 1879 Jeanette Anna Cornelia Frederique van de Wall, geboren Breda 7 sep. 1855, overleden Zundert 1 feb. 1946.
13. Hendrik Willem, geboren 27 okt. 1853, suiker-, zeep- en conservenfabrikant, overleden Leiden 31 juli 1933, trouwt Zevenbergen 6 juni 1879 Maria Henriëtte Dolk, geboren Zevenbergen 17 sep. 1855, overleden Oegstgeest 13 juni 1952.

Fragmentgenealogie Dros

- I. Dirk Dros(t)/Willems, schout te Laren (NH), overleden Laren 23 sep. 1754, trouwt Laren 13 juni 1715 Rijkje Johannis Baartman, overleden Laren 25 mei 1744. Dirk Dros was een zoon van Willem Gerrits en IJtje Dirks.
De informatie over de generaties I-III heb ik ontleend aan twee artikelen van F.E. van den Berg uit 1953⁶ en aan een mede daarop gebaseerde publicatie van A.H. Broers uit 1968.⁷
- II. Johannes Dros(t), gedoopt Laren (NH) 17 maart 1726, gerechtsbode, secretaris, schoolmeester en schout te Nigtevecht, overleden Nigtevecht 28 maart 1800, trouwt Loenen aan de Vecht 27 maart 1758 Maria van Brink, geboren Loenen 23 nov. 1738.
- III. Dirk Dros, gedoopt Nigtevecht 23 juni 1765, schoolmeester en veehouder, overleden Nigtevecht 7 jan. 1822, trouwt Oud Loosdrecht 27 april 1788 Marritje de Vries, gedoopt Oud Loosdrecht 27 jan. 1765, overleden Nigtevecht 26 april 1806.
- IV. Cornelis Dros, geboren Nigtevecht 3 juli 1800, winkelier, zeepfabrikant, overleden Leiden 1 mei 1874, trouwt Leiden

26 sep. 1822 Catharina Maria Tieleman (zie: fragmentgenealogie Tieleman, VI.1).

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Marritje, geboren 2 sep. 1823, overleden 's-Gravenhage 1 maart 1893, trouwt Leiden 2 nov. 1848 Lambert Tinholt, geboren Amsterdam 13 sep. 1825, predikant, overleden Amsterdam 22 feb. 1886. Tinholt was predikant in Marken, Wissekerke, Haarlemmermeer en Koudum. Hij was tegenstander van de moderne stromingen in de kerk en speelde enkele keren een belangrijke rol in de hervormde synode.⁸
  2. Johanna Margaretha, geboren 4 sep. 1824, overleden Leiden 24 dec. 1835.
  3. Dirk Cornelis, volgt V.
  4. Catharina Maria, geboren 11 april 1829, overleden Zeist 7 feb. 1914, trouwt Leiden 4 juni 1862 Gerhardus Abraham Hoogeveen, geboren Utrecht 18 sep. 1831, oliefabrikant, overleden Bennekom (gemeente Ede) 7 aug. 1889. Catharina Maria ging op 8 augustus 1856 in Leiden in ondertrouw met Jacob Hendrik Verkouw, geboren in Leiden op 4 juli 1833.⁹ In het Leidse bevolkingsregister uit de jaren 1854-1862 werd Jacob Hendrik aangeduid als student en beroepen predikant te Voorthuizen. Uit een advertentie in de Leydse Courant van 3 december 1856, nog geen vier maanden na de ondertrouw, blijkt echter dat hij ernstig ziek is geworden en daarna is overleden: *'Heden ontsliep zacht en kalm in den Heer, in den ouderdom van 23 jaren, na eene smartelijke ziekte van vier maanden, tot innige droefheid zijnder Bruid, van mij en van mijn gezin, mijn geliefde oudste Zoon, JACOB HENDRIK VERKOUW, beroepen Predikant te Voorthuizen.'* Zes jaar later is Catharina Maria alsnog getrouwd.
  5. Maria Geertruida, geboren 3 april 1831, overleden Utrecht 13 jan. 1909, trouwt Leiden 10 nov. 1858 Hendrik Johannes Hoogeveen, geboren Utrecht 23 feb. 1829, oliefabrikant, overleden Utrecht 14 maart 1907.
  6. Caspard Adrien, geboren 22 okt. 1833, oliefabrikant, overleden Alphen (ZH) 4 jan. 1916, trouwt Nigtevecht 27 okt. 1859 Maria Sophia Tinholt, geboren Nigtevecht 5 okt. 1834, overleden Leiden 29 dec. 1924.
  7. Hendrik Willem, geboren 18 okt. 1835, fabrikant, overleden Arnhem 30 juli 1906, trouwt Oudewater 23 juni 1864 Adriana de Koning Knijff, geboren Rietveld 7 okt. 1840, overleden Bennekom (gemeente Ede) 1 nov. 1907.
- V. Dirk Cornelis Dros, geboren Leiden 29 sep. 1827, zeep- en conservenfabrikant, overleden Leiden 4 okt. 1895, trouwt Leiden 24 april 1850 Maria Elisabeth Tieleman (zie: fragmentgenealogie Tieleman, VII.1).
- Uit dit huwelijk, allen geb. te Leiden:
1. Cornelis, geboren 19 feb. 1851, overleden Leiden 3 aug. 1851.
  2. Catharina Maria, geboren 10 feb. 1852, overleden Leiden 20 juli 1853.
  3. Cornelis, geboren 8 aug. 1853, zeep- en conservenfabri-

kant, overleden Velp (gemeente Rheden) 12 feb. 1913, trouwt Leiderdorp 3 juli 1879 Cornelia Sophia Hoos, geboren Oegstgeest 24 nov. 1853, overleden Baarn 17 jan. 1914.

4. Johanna Maria, geboren 6 jan. 1856, overleden Baarn 24 okt. 1941, trouwt Leiden 5 juni 1878 Cornelis Bonger, geboren Haarlem 5 nov. 1844, directeur Kon. Ned. Grofsmederij, overleden Baarn 26 dec. 1916.
5. Catharina Maria, geboren 6 okt. 1857, overleden Utrecht 30 nov. 1938, trouwt Leiden 28 mei 1879 François Elbertus Daubanton, geboren Amsterdam 5 feb. 1853, Waals predikant in Zwolle, hervormd predikant in Heemstede en Amsterdam, hoogleraar in Utrecht, overleden Utrecht 6 dec. 1920.
6. Maria Elisabeth, geboren 4 okt. 1860, overleden Leiden 9 juni 1861.
7. Adriaan Hendrik, geboren 11 maart 1862, zeep- en conservenfabrikant, overleden Oegstgeest 18 juni 1944, trouwt Katwijk 17 juli 1884 Johanna Willemina van Rhijn, geboren Katwijk 3 maart 1861, overleden Oegstgeest 7 jan. 1949.
8. Dirk Cornelis, geboren 22 juni 1865, overleden Leiden 19 juni 1867.

Fragmentgenealogie Hoogetboom

- I. Cornelis Ho(o)ge(n)boom, schipper, begraven Leiden tussen 1 en 8 juli 1741, trouwt (1) voor 27 aug. 1697 Grietje Willems Keth, overleden na 22 nov. 1721, weduwe van Dirk Werrik, ondertrouw (2) Leiden 4 aug. 1724 Johanna van der Wilk, uit Nieuwkoop, weduwe van Cornelis Koerse, trouwt (3) Leiden 24 feb. 1737 Geertruyt de Bruijn, weduwe van Abraham Lepelaar. De herkomst van Cornelis is onbekend. Hij liet in de jaren 1697-1707 in Leiden zes kinderen uit zijn eerste huwelijk dopen, van wie de hieronder genoemde Jan de oudste was. Cornelis en zijn eerste vrouw maakten in 1721 hun testament.¹⁰ Uit het tweede en derde huwelijk zijn geen kinderen bekend. Er zijn enkele akten waaruit blijkt dat Cornelis een nieuw schip kocht van een scheepsbouwer.¹¹
- II. Jan Ho(o)ge(n)boom, gedoopt Leiden 27 aug. 1697, schipper, begraven Leiden tussen 17 en 24 mei 1760, trouwt Leiden 20 dec. 1722 Annetje van Eeden, jongedochter van Alphen, begraven Leiderdorp 3 nov. 1774. Jan werd bij de ondertrouwinschrijving aangeduid als 'j.m. van Leijderdorp'. Misschien heeft hij een tijdlang net buiten Leiden gewoond; het grondgebied van Leiderdorp begon direct ten oosten en noorden van de Leidse singels. Bij de inschrijving woonde Jan op de Middelstegracht in Leiden; hij werd daarbij vergezeld door zijn vader Cornelis Hoogetboom. Jan en Annetje lieten in de jaren 1723-1737 in Leiden zeven kinderen dopen.
- III. Jacobus Hoogetboom, gedoopt Leiden 20 jan. 1734, kraanruier, begraven Leiden tussen 16 en 23 aug. 1794, trouwt

4. De Waag in Leiden op een prent uit de negentiende eeuw. Rechts het Waaghoofd met de kraan. Jacobus Hoogeboom woonde in een huis dat gezien vanuit deze positie links van de Waag stond. Nu staat daar het warenhuis van V&D.¹²

(1) Leiden 23 april 1758 Maria van der Meulen, jongedochter van Leiden, begraven Leiderdorp 21 sep. 1780; trouwt (2) Leiden 30 april 1782 Geertruij Fassijn, gedoopt Leiden 10 sep. 1749, overleden Leiden 6 dec. 1832. Geertruij hertrouwde met Rijk van Arkel.

Een kraankruier moest zorgen voor het transport van goederen van en naar de Leidse Waag. Aan de oever van de Rijn, op het Waaghoofd, stond een kraan om de schepen te helpen lossen.

Uit de huwelijkse voorwaarden die gemaakt werden bij zijn tweede huwelijk in 1782 blijkt dat Jacobus tamelijk welgesteld was. Hij bezat zes huizen: een door hemzelf bewoond huis aan de Rijn dichtbij de Waag, een huis iets verderop aan de Rijn bij de Visbrug en vier huizen aan de Binnenvestgracht.¹³

Uit het eerste huwelijk van Jacobus werden drie kinderen gedoopt, uit het tweede vijf. Tussen het oudste en het jongste kind (de hierna genoemde Jacobus Johannes) zat een leeftijdsverschil van 30 jaar.

IV. Jacobus Johannes Hoogeboom, gedoopt Leiden 5 april 1789, dekenfabrikier, overleden Leiden 28 dec. 1871, trouwt Leiden 29 mei 1811 Maria Helena Tieleman (zie: fragmentgenealogie Tieleman, V.3).

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Geertruida Johanna, geboren 18 mei 1812, overleden Leiden 30 juni 1858, trouwt Leiden 13 juni 1834 Abraham Montagne, geboren Leiden 17 juli 1810, chef stedelijke secretarie en rekenkamer, commissionair in effecten, dagbladredacteur, overleden Leiden 8 feb. 1897.
2. Hendrik Willem, volgt Va.

3. Antje, geboren 7 april 1816, overleden Leiden 5 jan. 1877 (ongehuwd).

Antje ging op 1 oktober 1846 in Leiden in ondertrouw met Berent Fijnebuik, geboren in Zwolle op 7 maart 1800, maar de ondertrouw werd niet gevolgd door een huwelijk. Fijnebuik was weduwnaar van Hendrika Wouterina Petronella Schellink (overleden in Vlissingen in 1839) en van Johanna Casparina van Velsen (overleden in Weesp in 1844). Hij was predikant geweest in vier hervormde gemeenten en was vanaf 1842 predikant bij christelijke afgescheiden gemeenten, eerst in Schiedam en daarna in Zwolle. In beide plaatsen kreeg hij conflicten, en in 1846 werd hij in Zwolle afgezet. Het is niet bekend of het niet doorgaan van zijn huwelijk met Antje Hoogeboom iets te maken heeft met Fijnebuiks kerkelijke problemen. Berent Fijnebuik hertrouwde op 17 november 1847 in Zwolle met Johanna Catrina Hoogeveen.¹⁴

4. Jacobus Johannes, volgt Vb.
5. Arij, geboren 20 nov. 1819, bouwman, overleden Koudekerk 26 juli 1904, trouwt Woubrugge 13 okt. 1842 Antje Kempenaar, geboren Woubrugge 30 juni 1823, overleden Koudekerk 9 sep. 1886.
6. Johannes Albertus, geboren 27 mei 1822, overleden Leiden 2 feb. 1848.
7. Marinus Helenus, geboren 28 juli 1824, overleden Leiden 22 dec. 1847.
8. Maria Helena, geboren 20 feb. 1828, overleden Leiden 23 april 1829.
9. Maria Helena, geboren 20 jan. 1830, overleden Leiden 23 jan. 1912, trouwt Leiden 15 aug. 1850 Paulus Gladus Cornelis Eigeman (zie: fragmentgenealogie Eigeman, IVa.2).

10. Catharina Adriana, geboren 10 juni 1833, overleden Apeldoorn 29 nov. 1915, trouwt (1) Leiden 28 nov. 1866 Jacobus Gustaaf Ferdinand Wollweber, geboren Brugge 8 dec. 1829, kapitein bij het leger, overleden Leiden 3 dec. 1875; trouwt (2) Leiden 4 juni 1879 Eiso Hamstra, geboren Veendam 6 april 1854, rijksontvanger, overleden Apeldoorn 11 jan. 1926.

Va. Hendrik Willem Hoogeboom, geboren Leiden 24 aug. 1814, textielabrikant, overleden Leiden 18 feb. 1853, trouwt Leiden 7 sep. 1836 Bernardina Magtilda Stegerhoek, geboren Leiden 28 jan. 1816, overleden Amsterdam 24 april 1887.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Maria Helena, geboren 4 sep. 1837, overleden 's-Gravenhage 21 nov. 1912, trouwt Leiden 8 mei 1861 Carel Willebrands, geboren Leiden 25 juli 1828, apotheker, overleden Leiden 13 maart 1888.
2. Victoire Walradina, geboren 4 feb. 1839, overleden na 1887, trouwt (1) Leiden 8 okt. 1862 Adelheid Wilhelm Willebrands, geboren Leiden 8 okt. 1833, tabaksverkoper en slijter, overleden Leiden 17 april 1879; trouwt (2) Nijmegen 15 juli 1881 Friedrich Gerhard Arens, geboren Wardenburg (D) 21 dec. 1845, stukadoor, overleden na 1887.

Uit het eerste huwelijk van Victoire Walradina Hoogeboom werden drie kinderen geboren. Het huwelijk was geen succes; op 24 april 1877 werd op verzoek van Willebrands een scheiding van tafel en bed uitgesproken. Victoire verbleef toen in Haarlem.¹⁵

In januari 1879 gaf een vroedvrouw in Den Haag de geboorte van een zoontje van Victoire aan. Het kind werd Friedrich Gerhard genoemd. Volgens de aangifte was Adelheid Wilhelm Willebrands de vader van het kind en woonden beide ouders in Den Haag. In werkelijkheid woonde Willebrands nog steeds in Leiden en wist hij niets af van de geboorte. Toen hij enkele weken later ontdekte wat er was gebeurd, liet hij een akte van ontkenning van vaderschap opmaken¹⁶ en eiste hij rectificatie van de geboorteakte. Die rectificatie werd, na een vonnis van de rechtbank en het verstrijken van de termijn voor hoger beroep, in februari 1880 ingeschreven. Intussen was Willebrands in april 1879 in Leiden overleden.

In april 1880 beviel Victoire in Den Haag opnieuw van een kind, ditmaal een dochtertje, Anna Marie. Deze keer werd er in de geboorteakte geen vader genoemd. Wel blijkt uit een latere bijschrijving in de kantlijn dat het kind is erkend toen Victoire op 15 juli 1881 in Nijmegen trouwde met een zekere Friedrich Gerhard Arens. Dat verklaart ook de voornamen van het zoontje uit 1879: Victoire had kennelijk al langer een relatie met Arens. Friedrich en Victoire hebben van september 1880 tot oktober 1881 in Nijmegen gewoond. Daarna keerden ze weer terug naar Den Haag. Ze bleven daar wonen tot ze in 1888 naar Düsseldorf verhuisden. Het is niet bekend wat er verder met hen is gebeurd.

3. Geertruida Johanna, geboren 2 nov. 1840, schrijfster, overleden Bussum 4 feb. 1917, trouwt Leiden 18 nov. 1868 Johannes Bakker Korff, geboren 's-Gravenhage 9 april 1837, opzichter HIJSM, ambtenaar, overleden Bussum 7 jan. 1911.

Geertruida Johanna Bakker Korff-Hoogeboom was in haar tijd een bekende schrijfster van novellen en romans. Haar bekendste romans waren *Een jongste zuster*, *Augusta's roeping*, *Taco Vaalsma*, *Dora* en *Meta*. Verder schreef en bewerkte ze boeken over huishoudelijke en familiezaken (*Het rijk der vrouw*; *Dochter*, *Echtgenoot*, *Moeder*; *Onze Woning*) en vertaalde en bewerkte ze buitenlandse kinderboeken (*Oude en nieuwe sprookjes van Grimm*, *Andersen*, *Hauff*, *Bechstein en anderen*; *Tijl Uilenspiegel's jongensjaren*).¹⁷

5. Advertentie voor een boek van Geertruida Johanna Bakker Korff-Hoogeboom

4. Hendrik Willem, geboren 7 jan. 1847, overleden 's-Gravenhage 13 sep. 1919, boekhouder bij Tieleman & Dros, trouwt Haarlem 6 aug. 1873 Cornelia Jacoba Linschooten, geboren Leiden 27 maart 1842, overleden 's-Gravenhage 27 april 1918, weduwe van Pieter Hendrik Posthumus.
5. Bernardina Magtilda, geboren 26 okt. 1848, overledene 's-Gravenhage 14 mei 1899, trouwt (1) Loemadjang (NI) 28 mei 1881 Karel Marinus Haagmans, geboren Rotterdam 7 okt. 1839, officier van gezondheid, administrateur tabaksonderneming, overleden Pasoeroean (NI) 21 mei 1882; trouwt (2) Rotterdam 1 nov. 1883 Cornelis Hendrik Eshuijs, geboren Rotterdam 2 nov. 1843, arts, overleden 's-Gravenhage 28 okt. 1914, eerder weduwnaar van Johanna Clarisse. Cornelis hertrouwt Marthe Bieillemand.
6. Cornelia Victoire, geboren 20 feb. 1853, overleden 's-Gravenhage 19 juli 1946, trouwt (1) Leiden 11 aug. 1875 Jacobus van Rossen, geboren Leiden 9 jan. 1847, meubelmaker, overleden Leiden 12 maart 1877; trouwt (2) Zoeterwoude 27 juli 1882 Klaas Benjert, geboren Goudswaard 12 feb. 1856, onderwijzer, overleden 's-Gravenhage 25 april 1929.

Vb. Jacobus Johannes Hoogeboom, geboren Leiden 12 maart 1818, fabrikleur, fabrikant, overleden Tiel 18 maart 1907,

trouwt Leiden 17 juni 1841 Johanna Maria Eigeman (zie: fragmentgenealogie Eigeman, lVa.1).

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Jacobus Johannes, geboren 4 juli 1842, overleden Breda 16 dec. 1909, officier van gezondheid, trouwt Voorburg 19 juli 1877 Cornelia Smith, geboren Amsterdam 2 feb. 1846, overleden Zeist 2 juni 1914.
2. Marie Jacominus Benjamin, geboren 25 sep. 1843, directeur Leidsche Sajatfabriek, kerkelijk ontvanger, overleden Leiden 27 april 1884, trouwt Kampen 21 sep. 1881 Johanna Antonia Honing, geboren Paramaribo (Suriname) 1 dec. 1840, overleden Groningen 30 juni 1904.
3. Maria Helena, geboren 11 juni 1845, overleden Breda 31 juli 1917.
4. Paulus Glaudus Cornelis, geboren 24 okt. 1846, overleden Leiden 3 maart 1848.
5. Abraham, geboren 29 jan. 1848, overleden Leiden 21 maart 1848.
6. Paulus Glaudus Marij, geboren 24 juli 1849, assuradeur, overleden Leiden 15 jan. 1930.
7. Abraham, geboren 8 mei 1853, generaal-majoor, overleden 's-Gravenhage 13 april 1945, trouwt Kampen 7 juni 1882 Maria Augusta Bernardina Jozepha de Vicq, geboren Hilversum 5 aug. 1853, overleden 's-Gravenhage 6 maart 1944.
8. Herman Abraham Johannes Eliza, geboren 18 maart 1855, overleden Leiden 10 mei 1855.
9. Elisabeth Hermanse, geboren 29 jan. 1857, hulponderwijzeres, overleden Haarlem 24 aug. 1939, trouwt Leiden 23 juni 1887 Henri William de Graaf, geboren Amsterdam 2 feb. 1850, geneeskundige, conservator laboratorium, overleden Haarlem 14 juni 1933.
10. Catharina Adriana, geboren 22 mei 1859, verpleegster, overleden 's-Gravenhage 2 juni 1935.
11. Johanna Maria, geboren 20 aug. 1860, overleden Leiden 14 feb. 1914.
12. Anna Adriana, geboren 10 maart 1862, overleden Leiden 15 maart 1862.

Fragmentgenealogie Eigeman

- I. Mathijs E(i)(j)geman, van Xanten, broodbakker, begraven Leiden tussen 1 en 8 maart 1721, trouwt Leiden 4 mei 1698 Johanna Camperdijck, gedoopt Leiden 6 okt. 1675, overleden Leiden 23 mei 1757.

Zij hertrouwt eerst Jan van Soest en later Klaas Kuijl.

Mathijs kreeg op 1 april 1695 het poorterschap van Leiden: *'Matijs Egeman backer van Sante is op de getuijgenisse van Christiaen Blom knecht vant backers gilde ende Johannes Camperdijck kleermaecker als poorter deser stadt aengenomen'*.¹⁸ De hier genoemde Johannes Camperdijck was waarschijnlijk de latere schoonvader van Mathijs. Ook in enkele latere akten werd zijn naam als Egeman geschreven. Later werd de schrijfwijze E(i)(j)geman gebruikelijker.

Uit de boedelbeschrijving en de akte van boedelverdeling

die werden opgemaakt na het overlijden van Johanna Camperdijck blijkt dat Johannes Egeman haar enige in leven gebleven kind was. Johanna bezat een huis aan de zuidzijde van de Langegracht, dicht bij de Mare.¹⁹

- II. Johannes E(i)(j)geman, gedoopt Leiden 10 mei 1702, broodbakker, begraven Leiden tussen 15 en 22 nov. 1783, ondertrouw (1) Leiden 18 juni 1722 Maria Dobbe, gedoopt Leiden 2 juli 1702, begraven Leiden tussen 6 en 13 dec. 1738, trouwt (2) Leiden 8 maart 1739 Maria Schootman, gedoopt Leiden 11 juli 1714, begraven Leiden tussen 26 april en 3 mei 1800.

- III. Willem Eigeman, gedoopt Leiden 29 aug. 1756, overleden Leiden 28 feb. 1839, winkelier, trouwt (1) Leiden 27 april 1777 Maria Beuzemaker, gedoopt Leiden 25 nov. 1759, overleden Leiden 3 aug. 1806; trouwt (2) Leiden 23 aug. 1812 Johanna Geertruij Alting, geboren Deventer 1767/68, overleden Leiden 5 juni 1850.

Willem had een bijzondere hobby: hij beoefende de figuurknipkunst. Tijdens een veiling in 1995 kon het Stedelijk Museum De Lakenhal een album met zijn oeuvre verwerven. Het was tot dan toe in familiebezit gebleven.²⁰

Uit het eerste huwelijk, allen gedoopt te Leiden:

1. Johannes, gedoopt 11 aug. 1779, koekbakker, azijnfa-

6. Figuurknipkunst van Willem Eigeman

- brikant, overleden Leiden 3 feb. 1855, trouwt Leiden 17 nov. 1805 Johanna Jacomina van Koole, gedoopt Leiden (luthers) 10 feb. 1782, overleden Leiden 7 nov. 1853.
2. Maria, gedoopt 4 feb. 1784, overleden Leiden 5 jan. 1850, trouwt Leiden 1 mei 1811 Johannes van Mantgem, gedoopt Leiden 11 jan. 1791, apothekersknecht, fabrikleur, bode bij Rijnland, overleden Leiden 23 nov. 1849.
3. Willem, gedoopt 18 maart 1787, vermoedelijk jong overleden.
4. Gerrit, gedoopt 21 dec. 1788, broodbakker, overleden Leiden 1 maart 1815.
5. Wilhelmina, gedoopt 26 sep. 1790, tolgaarster, overleden Oegstgeest 17 aug. 1848, trouwt Leiden 24 april 1811 Nicolaas Ramp, gedoopt Leiden 4 maart 1790, vleeshouwer, tolgaarder, overleden Oegstgeest 24 juni 1836.

6. Johanna, gedoopt 28 april 1793, overleden Leiden 14 maart 1817.
7. Willem, gedoopt 28 mei 1795, timmerman, overleden Leiden 29 feb. 1836, trouwt (1) Leiden 1 juni 1820 Agatha Johanna Oostveen, gedoopt 18 okt. 1798, overleden Leiden 2 april 1829; trouwt (2) Leiden 13 jan. 1831 Dirkje Nap, gedoopt 's-Gravenhage 23 dec. 1781, overleden Delft 19 juni 1844.
8. Benjamin, volgt IVa.
9. Jacob, volgt IVb.

IVa. Benjamin Eigeman, geboren/gedoopt Leiden 17/23 april 1797, overleden Leiden 4 aug. 1873, secretaris Hoogheemraadschap, commissionair in effecten, trouwt (1) Leiden 12 okt. 1819 Maria Geertruida Lezwijn, geboren Leiden 5 jan. 1800, overleden Leiden 20 dec. 1824; trouwt (2) Leiden 13 sep. 1826 Jacomina Henrietta Tieleman (zie: fragmentgenealogie Tieleman, VI.4); trouwt (3) Leiden 16 jan. 1850 Elisabeth Lucretia Johanna Haan, geboren Rotterdam 6 sep. 1808, overleden Leiden 27 mei 1879.

Uit het eerste huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Johanna Maria, geboren 30 dec. 1820, overleden Leiden 14 dec. 1883, trouwt Leiden 17 juni 1841 Jacobus Johannes Hoogeboom (zie: fragmentgenealogie Hoogeboom, Vb).
2. Paulus Glaudus Cornelis, geboren 13 jan. 1822, textiel-fabrikant, commissionair in effecten, overleden Leiden 12 juli 1890, trouwt Leiden 15 aug. 1850 Maria Helena Hoogeboom (zie: fragmentgenealogie Hoogeboom, IV.g).
3. Willem, geboren 8 mei 1823, overleden Alphen (ZH) 10 maart 1898, grutter, commissionair in granen, trouwt (1) Alphen 6 aug. 1846 Elizabeth Pel, geboren Alphen 22 dec. 1821, overleden Leiden 26 nov. 1853; trouwt (2) Aarlanderveen 27 sep. 1855 Cornelia Spruijt, geboren Alphen 25 mei 1815, overleden Aarlanderveen 16 aug. 1896, eerder weduwe van Jan Bakker.
4. Abraham Herman, geboren 4 okt. 1824, kandidaat-notaris, directeur Leidsche Sajtfabriek, raadslid Leiden, overleden 's-Gravenhage 6 april 1887, trouwt Leiden 25 mei 1853 Johanna Elisabeth Maria Theresia van Kempen, geboren IJsselmuiden 14 april 1827, overleden 's-Gravenhage 1 april 1917.

Uit het tweede huwelijk, allen geboren te Leiden:

5. Johanna Margaretha, geboren 27 mei 1828, overleden Leiden 21 april 1829.
6. Hendrik Willem, geboren 30 jan. 1830, predikant, overleden Nieuw-Loosdrecht 21 april 1901, trouwt Ede 23 juni 1856 Beatrix Koning, geboren Leiderdorp 24 maart 1836, overleden 's-Gravenhage 19 maart 1921.
Hendrik was predikant in Meeuwen en Hierden; hij ging in 1864 met emeritaat, maar was vanaf 1872 opnieuw predikant in Wezep en Nieuw-Loosdrecht.
7. Johanna Margaretha, geboren 7 dec. 1831, overleden Leiden 21 aug. 1833.
8. Dirk Catharinus, geboren 29 jan. 1834, zeevarende, win-

kelier, overleden Leiden 4 juli 1875, trouwt Louise Wills, overleden 1874.

Dirk Catharinus Eigeman werd in het Leidse bevolkingsregister 1854-1861 als zeevarende aangeduid. Hij ging al op jonge leeftijd naar zee en kwam pas na meer dan twintig jaar terug. In de Leidse kranten van 9 juli 1875 stond een advertentie, ondertekend door zijn broers en gedateerd 5 juli: "Mochten wij ons, veertien dagen geleden, verblijden in het wederzien van onzen geliefden Broeder DIRK CATHARINUS, na eene afwezigheid uit het vaderland en van zijne betrekkingen gedurende ruim twintig jaren, nu moeten wij treuren over zijn verlies. Nog gebukt gaande onder de smart over het afsterven van zijne echtgenoot, dat voor negen maanden plaats had, tastte eene hevige ongesteldheid hem aan, en ontnam op gister de dood hem aan ons en zijn eenigen zoon, die op den nog zoo jeugdigen leeftijd van zes en een half jaar reeds zoozeer de smart van het verlies zijner ouders gevoelt"

Waarschijnlijk heeft Dirk het grootste deel van die twintig jaar in Nieuw-Zeeland gewoond, want in 1865 werd hij daar bij wet genaturaliseerd. Hij woonde toen in Dunedin op het Zuidereiland en was winkelier.²¹ De naam van zijn vrouw (waarschijnlijk Nieuw-Zeelandse) blijkt uit de vermelding in het Leidse overlijdensregister. Uit de memorie van successie blijkt dat zijn zoontje Henry Dirk Eigeman heette.²² De jongen groeide waarschijnlijk op bij zijn tante Catharina S. Stegerhoek-Eigeman, ging later naar Nederlands-Indië en overleed in 1894 op 26-jarige leeftijd in Solo op Java.²³

9. Johannes Jacomines, geboren 2 april 1836, predikant in Bergschenhoek, Hengelo (G), Loosduinen, Buren, Wilp, Mijdrecht, Princenhage, opnieuw Hengelo (G) en De Meern, overleden 's-Gravenhage 14 jan. 1905, trouwt Hilversum 26 okt. 1860 Leonarda Elizabeth Breijl, geboren Amersfoort 5 juni 1828, overleden 's-Gravenhage 11 feb. 1912.
10. Gerard Caspard, geboren 2 nov. 1837, overleden Leiden 10 dec. 1915.
11. Catharina Sophia, geboren 17 juni 1839, overleden 's-Gravenhage 4 feb. 1910, trouwt Leiden 28 okt. 1863 Cornelis Coenraad Stegerhoek, geboren Leiden 23 jan. 1828, adjunct-pikeur, overleden vóór 1 jan. 1890.
12. Marinus Jacobus, geboren 22 okt. 1841, kandidaat-notaris, bankier, overleden Leiden 30 jan. 1921, trouwt Utrecht 6 aug. 1878 Isabella Clara Berghuis, geboren Vlissingen 18 feb. 1841, overleden Leiden 3 feb. 1904.
13. Arie, geboren 12 feb. 1843, overleden Bergen op Zoom 22 april 1920.
14. Cornelis Willem Herman, geboren 21 april 1845, winkelier, godsdienstonderwijzer, overleden Rhenen 25 april 1914, trouwt Ede 12 aug. 1875 Beerdje Mulder, geboren Garderen (gemeente Barneveld) 3 juni 1843, overleden Kesteren 11 nov. 1921.

IVb. Jacob Eigeman, gedoopt Leiden 13 mei 1799, winkelier,

overleden Leiden 29 mei 1858, trouwt Leiden 5 okt. 1821
Johanna de Haan, geboren Leiden 30 april 1801, overleden
Leiden 27 dec. 1855.

Uit dit huwelijk, allen geboren te Leiden:

1. Willem, geboren 2 sep. 1823, overleden Leiden 6 april 1829.
2. Jannetje Lidia, geboren 28 okt. 1824, overleden Leiden 7 april 1825.
3. Johanna Jacoba, geboren 14 okt. 1826, overleden Leiden 4 jan. 1827.
4. Johannes Marinus, geboren 28 okt. 1828, overleden Leiden 27 feb. 1829.
5. Johanna Wilhelmina, geboren 26 jan. 1830, overleden Leiden 14 jan. 1833.
6. Jacob, geboren 8 jan. 1832, overleden Teteringen 10 nov. 1902, predikant, trouwt Leiden 15 feb. 1860 Catharina Maria Tieleman (zie: fragmentgenealogie Tieleman, VII.5). Jacob was predikant in Oud-Loosdrecht, Zevenbergen, Delfshaven en Dordrecht. In zijn Dordtse periode was hij als gevolg van onenigheden enige tijd geschorst. Hij was ook stichter en directeur van het weeshuis *Bethel* in Dordrecht en plaatste in die hoedanigheid veel advertenties met verzoeken om financiële bijdragen.²⁴
7. Johannes, geboren 23 maart 1833, overleden Leiden 14 nov. 1834.
8. Maria Frederica, geboren 26 okt. 1834, overleden Utrecht 19 juli 1911, trouwt Delft 28 okt. 1859 Theodorus Jacobus van Stipriaan Luiscius, geboren Delft 18 sep. 1834, predikant te Oosterland, Scherpenzeel en Heerjansland, overleden Heerjansdam 15 juli 1880.
9. Johanna Margaretha Geertruida, geboren 16 jan. 1837, overleden Leiden 11 dec. 1837.

Textielnijverheid

Leiden was al sinds de Middeleeuwen een belangrijke textielstad. Tot het begin van de negentiende eeuw waren er nog geen fabrieken: de textiel werd via huisnijverheid gemaakt. Vanaf de zeventiende eeuw gingen fabrikeurs daarbij een rol spelen. Dat waren kooplieden die grondstoffen of halffabricaten verkochten aan particulieren om daarna de bewerkte producten weer op te kopen. In het begin van de negentiende eeuw kwam de fabrieksmatige productie op en werden sommige fabrikeurs fabrikant.

Arend Tieleman (1763-1822) werd in verschillende akten aangeduid als 'rokjesfabriqueur'. Rokjesgoed was volgens het Woordenboek der Nederlandsche Taal de 'benaming van zekere stof waarvan vroeger vrouwenrokken werden gemaakt'. Hij was niet de eerste in zijn familie met dat beroep: zijn stiefvader Willem Vrolijk en zijn oudere broer Matthijs Tieleman werkten ook als rokjesfabrikant.

Arends zoon Hendrik Willem Tieleman, geboren in 1784, was dekenfabrikant. Hij woonde en werkte in een groot pand aan

7. Een foto uit 1967 van panden aan de oostzijde van de Herengracht in Leiden.²⁶ Het hoge pand links, Herengracht 37, was eigendom van Hendrik Willem Tieleman tot zijn dood in 1812. Daarna werd het van 1815 tot 1870 bewoond door zijn zwager Jacobus Johannes Hoogeboom.

de Herengracht, het huidige Herengracht 37. Met zijn vrouw Johanna Margaretha Howaarde had hij vier kinderen. Johanna overleed in 1810, nog maar 26 jaar oud. Hendrik hertrouwde in 1811 met Alida Sophia Coster, maar hij overleed al een jaar later op 27-jarige leeftijd, enkele maanden na de geboorte van een doodgeboren kind uit zijn tweede huwelijk.

Uit de boedelinventaris die daarna werd opgemaakt²⁵ blijkt dat Hendrik behalve het huis aan de Herengracht ook een buurhuis, een daarachter gelegen 'werkhuis' met acht weefgetouwen en twee daarop aansluitende pakhuizen aan de Langestraat bezat. Op diverse bovenkamers en zolders waren grote hoeveelheden dekens opgeslagen, het merendeel nog op rol, alsmede wol, garen en andere grondstoffen. De waarde van de voorraden werd geschat op zo'n 13.000 gulden. Nog belangrijker was de waarde van de vorderingen van de boedel op afnemers van de dekens overal in het land: bijna 26.000 gulden. De toch niet onaanzienlijke panden waren samen niet meer dan 2500 gulden waard. Dat illustreert dat de prijs van textiel voor de industriële revolutie relatief erg hoog was. De vier minderjarige kinderen van Hendrik konden daardoor later met een flink erfdeel van start gaan.

Hendriks zwager Jacobus Johannes Hoogeboom, die getrouwd was met Maria Helena Tieleman, was ook dekenfabrikant. Hij woonde enkele huizen verder op de Herengracht. In 1815 kocht hij het huis en de bedrijfsruimten van zijn overleden zwager. In 1840 ging hij een vennootschap onder firma aan met zijn in 1818 geboren tweede zoon Jacobus Johannes junior onder de bedrijfsnaam Firma J.J. Hoogeboom en Zn.²⁷ Ik duid vader en zoon hierna aan met Senior en Junior. Het bedrijf was inmiddels onder andere uitgebreid met een fabrieksgebouw aan de Oranjestraat en er werkten bijna 20 werklieden.²⁸ Krantenberichten over de dekens die waren ingestuurd voor een tentoonstelling van inlandse nijverheid en kunst in 1847 in Utrecht laten zien dat de firma af en toe aan de weg timmerde.²⁹ Toch zat er weinig toekomst in het bedrijf, waarschijnlijk omdat er voor zover bekend in tegenstelling tot veel andere bedrijven niet met stoom

kracht werd gewerkt. In 1869, toen Senior 80 was en Junior 51, werd de firma ontbonden.³⁰ De huizen en de bijbehorende gebouwen van de firma werden verkocht.³¹

In 1840, vrijwel tegelijk met de oprichting van de vennootschap met Junior, werd Senior eigenaar van een ander textielbedrijf waar wel met stoomkracht werd gewerkt. De spinnerij en volterij van J. Heykoop aan de Ververstraat, in het noordwesten van de Leidse binnenstad, werd openbaar verkocht, en Senior was de hoogste bidder.³² Het was een flink bedrijf met zo'n 40 werklieden waar wol werd bewerkt om er garens van te maken. Seniors oudste zoon Hendrik Willem Hoogeboom werd aangewezen om het bedrijf voort te zetten. Hij plaatste advertenties waarin hij zich aanbeval "in de gunst der Fabriekanten" en toezegde "door eene zorgvuldige bediening der Goederen, waarvan de bediening aan hem wordt toevertrouwd, zich dezelve waardig te maken". Toch werd zijn ondernemerschap kennelijk geen succes, en zeker niet in de ogen van zijn vader. Eind 1843 verscheen een advertentie met de tekst: "Bij vonnis der Arrondissements-Regtbank te Leyden, in dato veertien November 1800 drie en veertig, is ter requisitie van den Heer JACOBUS JOHANNES HOOGEBOOM, Fabriekur, woonende te Leyden, zijn Zoon HENDRIK WILLEM HOOGEBOOM, vroeger Fabriekur, thans Loonspinner, mede te Leyden woonachtig, gesteld onder Curateele."

Welke argumenten Senior heeft aangevoerd voor de ondercuratelestelling is helaas onbekend: de archieven van de Leidse rechtbank zijn verloren gegaan.³³ De fabriek werd tot omstreeks 1847 voortgezet door zijn schoonzoon Abraham Montagne die als curator optrad; daarna werd Senior zelf in de patentregisters als de ondernemer genoemd. Misschien werkte Hendrik Willem nog mee in de fabriek. Hij bleef met zijn gezin tot omstreeks 1850 bij de fabriek wonen en overleed in 1853, twee dagen voor de geboorte van zijn zesde kind.

Omstreeks 1852 kocht Paulus Gladius Cornelis Eigeman, die in 1850 getrouwd was met Maria Helena Hoogeboom, een dochter van Senior, de fabriek van zijn schoonvader. In 1854 ging hij een vennootschap onder firma aan met zijn broer Abraham Herman Eigeman en een externe financier, Daniel Cornelis Viruly van Pouderoyen.³⁴ De firma kreeg de naam *Gebroeders Eigeman en Compagnie*. Vastgelegd werd dat Abraham, die eigenlijk kandidaat-notaris was, de dagelijkse leiding zou hebben en ook in de woning bij de fabriek zou wonen. Paulus bemoeide zich weinig met het bedrijf en werkte vooral als commissionair in effecten. Uit het aantal werklieden kan worden afgeleid dat het bedrijf uitstekend draaide. In de tijd van Junior was het aantal gezakt van 40 naar 21, maar in 1858 werkten er 125 en in 1863 zelfs 140 mensen.

In 1864 werd de firma omgezet in een naamloze vennootschap: de *Leidsche Sajetfabriek*. Paulus en Abraham Eigeman kregen samen met de weduwe van Viruly de meerderheid van de aandelen, maar er kwamen ook externe aandeelhouders bij. In 1881 trad Abraham om gezondheidsredenen terug als directeur. Hij werd opgevolgd door zijn neven Paulus Gladius Cornelis Marie Eigeman en Marie Jacominus Benjamin Hoogeboom. In 1891, toen het

minder goed ging met het bedrijf, werd het overgenomen door een andere Leidse sajefabriek, de firma Clos en Leembruggen.

Zeepziederij

Cornelis Dros, die in 1800 in Nigtevecht was geboren, kwam omstreeks 1820 naar Leiden. Hij begon een winkel in koffie, thee en kruidenierswaren aan de Nieuwe Rijn op de hoek van de Hartesteeg. In 1822 trouwde hij met de nog maar 17 jaar oude Cathari-

8. De zeepziederij De Gekroonde Haan aan de Middelstegracht³⁷

na Maria Tieleman. Zowel bruid als bruidegom was wees, maar in ieder geval voor de bruid gold dat zij dankzij de nalatenschap van haar ouders tamelijk welgesteld was.³⁵

Eind 1826 kocht Cornelis Dros samen met zijn jonge zwagers Caspard en Adrien Tieleman (die nog maar 20 en 19 jaar oud waren) de in 1740 gestichte zeepziederij *De Gekroonde Haan* aan de Middelstegracht in Leiden. Zij zetten de fabriek voort onder de firmaam *Dros en gebroeders Tieleman*, al bleef ook de oude naam in gebruik. In 1830 verkocht Cornelis Dros zijn kruidenierswinkel en richtte hij zich samen met Adrien Tieleman helemaal op de zeepfabricage. Caspard Tieleman was in 1828 overleden. In zijn plaats werd zijn weduwe Maria Wilhelmina de Moen vennoot in de firma, zonder dat zij zich hoefde bezig te houden met de bedrijfsvoering. Toen zij in 1834 trouwde met de predikant Anthony Brummelkamp, verhuisde zij uit Leiden. Pas in 1869 trad zij uit de vennootschap en zetten Cornelis Dros en Adrien Tieleman de firma samen voort.³⁶ De zeepfabriek was intussen steeds verder gemoderniseerd en uitgebreid door het aankopen van panden tussen de Middelstegracht en de Hooigracht. *De Gekroonde Haan* was een van de grootste zeepfabrieken in Nederland geworden.

Cornelis Dros overleed in 1874. De leiding van het bedrijf bleef ook daarna in handen van leden van de families Dros en Tieleman. Aan de Dros-kant waren dat Dirk Cornelis, Cornelis en Adriaan Hendrik; aan de Tieleman-kant Casparus Cornelis, Cornelis Nicolaas, Hendrik Willem, Adrien CCzoon en Adrien HWzoon.³⁸

Na een brand in 1910 werden de plannen om te verhuizen naar

een plek buiten de Leidse binnenstad versneld doorgezet. In 1912 werd een nieuwe fabriek aan de Zoeterwoudseweg in gebruik genomen en werden de panden in de binnenstad overgedaan aan de hierna genoemde conservenfabriek. In 1918 ging de firma samenwerken met een aantal andere zeepfabrikanten in de NV Maatschappij tot Exploitatie van Zeepfabrieken. Adrien Tieleman CCzoon werd daarvan de eerste directeur; zijn neef Adrien Tieleman HWzoon was de beherend vennoot van de Leidse fabriek.³⁹ Later ging de exploitatiemaatschappij op in het Unileverconcern. De Leidse fabriek werd in 1936 gesloten.

Conservenfabricage

Drie leden van de zeepziedersfamilies stichtten in 1877 een conservenfabriek. Het waren de inmiddels 69-jarige Adrien Tieleman, die ook een van de oprichters van de firma Dros en gebroeders Tieleman was geweest, zijn 49-jarige schoonzoon (en tevens oomzegger!) Dirk Cornelis Dros en diens 23-jarige zoon Cornelis Dros. In de bedrijfsnaam werden de familienaam deze keer in de andere volgorde gezet: *Tieleman & Dros*. Er werd een nieuwe fabriek gebouwd in het gebied tussen de Middelstegracht en de Hooigracht, vlakbij de zeepfabriek. De

9. Het Tieleman & Dros-complex in 1925. Links is een stukje van de Hooigracht zichtbaar, in het midden de Middelstegracht en rechts de Uiterstegracht.⁴¹

leiding van het bedrijf werd al snel versterkt met de in 1853 geboren Hendrik Willem Tieleman, de jongste zoon van Adrien. Hij had daarvoor een aantal jaren in Zevenbergen gewoond, waar de familie Tieleman belangen had in een suikerfabriek. Zijn iets oudere broer Cornelis Nicolaas bleef in Zevenbergen. Het inblikken van levensmiddelen was in 1877 een vrij nieuw verschijnsel, al waren er een paar fabrieken die dat al eerder deden. Tieleman & Dros leverde zijn producten (niet alleen groente, maar bijvoorbeeld ook vlees, soep en jam) aanvankelijk vooral aan de "overzeesche bezittingen", maar later werd ook de afzet in het binnenland belangrijk. Een deel van de groenten werd met schepen aangevoerd vanuit de Veenstreek (Roelofarendsveen en omgeving).⁴⁰ De zaken gingen goed, en de fabrieken werden steeds verder

uitgebreid. Ook de andere kant van de Middelstegracht werd erbij betrokken. Na de uitbreiding met de gebouwen van de zeepfabriek werd het fabriekscomplex nog groter. Het bedrijf had een eigen elektriciteitscentrale en een eigen blikfabriek. Bij het vijftigjarig bestaan in 1927 was Tieleman & Dros de grootste conservenfabriek van Nederland.

Net als bij de zeepfabriek bleef de leiding van het bedrijf in handen van familieleden.⁴² Het bedrijf kende perioden van grote bloei, maar na de Tweede Wereldoorlog ging Tieleman & Dros achteruit door het wegvallen van Nederlands-Indië als afzetmarkt. Desondanks werd het 75-jarig bestaan in 1952 nog groots gevierd. Er werkten toen nog zo'n 400 vaste medewerkers, aangevuld met honderden tijdelijke mensen in de campagne-tijd.⁴³ Het lukte echter niet om het hoofd boven water te houden en in 1955 ging het bedrijf failliet. De fabrieksgebouwen werden later dat jaar bij een openbare veiling gekocht door de gemeente Leiden. Een groot deel daarvan werd gesloopt en de grond werd gebruikt voor een verkeersdoorbraak en voor nieuwbouw in het kader van de stadsvernieuwing.

Kerkelijk leven

Cornelis Dros en Adrien Tieleman waren vrijwel vanaf het begin betrokken bij de totstandkoming van de *Christelijke Afscheiden Gemeente* in Leiden, een van de voorlopers van de latere Gereformeerde Kerk. De afscheiding in Leiden was een onderdeel van het proces dat bekend staat als de Afscheiding van 1834. Een van de belangrijkste voormannen van de Afscheiding was de hiervoor genoemde Anthony Brummelkamp, die via zijn vrouw firmant was van de zeepfabriek *Dros en gebroeders Tieleman*. Brummelkamp was in 1834 hervormd predikant geworden in Hattem, maar hij werd al een jaar later vanwege zijn betrokkenheid bij de Afscheiding afgezet. Na een aantal standplaatsen in afgescheiden gemeenten werd hij in 1854 hoogleraar aan de gereformeerde theologische hogeschool in Kampen.⁴⁴ Aangenomen mag worden dat Dros en Tieleman bij hun vertrek uit de Hervormde Kerk mede geïnspireerd zijn door hun zwager Brummelkamp.⁴⁵

In januari 1836 werd de Leidse afgescheiden gemeente opgericht. Net als elders hadden de afgescheidenen het in het begin moeilijk door tegenwerking van de overheid. Zij mochten geen samenkomsten houden van meer dan twintig personen. De afgescheidenen werden diverse keren veroordeeld omdat ze dat toch deden. Die samenkomsten werden onder andere gehouden in een pakhuis van Dros en Tieleman aan de Nieuwe Rijn. De kerkgangers zaten daarbij op planken die over de zeeptonnen waren gelegd. Rekesten aan koning Willem I met een verzoek om erkenning hadden aanvankelijk geen succes. Op 6 oktober 1840, een dag voor zijn troonsafstand, erkende de koning de afgescheiden gemeente alsnog. Inmiddels had de gemeente een groter gebouw van Dros en Tieleman aan de Oude Vest in gebruik genomen. Dat werd verbouwd tot een echte kerk.⁴⁶ Adrien Tieleman werd in 1840 diaken. Later werd hij ouderling en scriba. Hij bleef lid van de kerkenraad tot zijn overlijden in 1884. Overigens waren of bleven lang niet al zijn familieleden

gereformeerd. Zijn zoon Casparus Cornelis was bijvoorbeeld actief in de Hervormde Kerk.

In de hiervoor opgenomen fragmentgenealogieën van de families Tieleman, Dros, Hoogeboom en Eigeman komen niet minder dan acht predikanten voor. Het gaat om drie naamdragers Eigeman, van wie er één met een Tieleman was getrouwd, en nog vijf andere echtgenoten van een vrouwelijke Tieleman, Dros of Eigeman. Al deze predikanten behoorden tot de Hervormde of de daaraan gelieerde Waalse Kerk.

In de fragmentgenealogieën worden nog twee andere predikanten genoemd. In beide gevallen werd een ondertrouw niet gevolgd door een huwelijk. Jacob Hendrik Verkouw werd ernstig ziek en trouwde daarom alsnog niet met Catharina Maria Dros. Berent Fijnebuik trouwde om onduidelijke redenen toch maar niet met Antje Hoogeboom.

De financiële wereld

Bijna een eeuw lang was de firma Lezwijn en Eigeman de belangrijkste financiële instelling van Leiden. De firma werd in 1826 opgericht door Abraham Librecht Lezwijn (die geen dubbele achternaam had; Librecht was zijn tweede voornaam)⁴⁷ en Benjamin Eigeman. De firmanten waren zwagers: de eerste vrouw van Eigeman was een zuster van Lezwijn.

Banken zoals wij die kennen bestonden in die tijd nog niet; de vennoten stelden zich ten doel om op te treden als kassiers en commissionairs in effecten.⁴⁸ De firma was gevestigd op Rapenburg 39. Hoewel het goed ging met de firma hadden Lezwijn en Eigeman er geen volledige dagtaak aan; zo was Benjamin Eigeman ook klerk en later secretaris van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Vanaf 1850 traden ook familieleden toe als firmant. De eerste twee waren zoons van de oprichters: Paulus Glaudus Cornelis Eigeman en Paul Glaude Lezwijn. Latere Eigemans in de leiding waren Marinus Jacobus Eigeman, een veel jongere zoon van Benjamin, en Willem Eigeman, een achterkleinzoon van Benjamin.⁴⁹

In 1865 kreeg de firma Lezwijn en Eigeman de status van correspondent in Leiden van de Nederlandsche Bank. Dat bleef zo tot 1889, toen de Nederlandsche Bank een eigen subagentschap in Leiden opende.⁵⁰ In 1918 werd de firma, die zich geleidelijk had ontwikkeld tot een echte bank, verkocht aan de Amsterdamsche Bank. Het pand aan het Rapenburg werd het Leidse kantoor van die bank en Willem Eigeman werd de plaatselijke directeur. Dat bleef hij tot 1940.

Politiek en journalistiek

De vier families die het onderwerp zijn van dit artikel behoorden oorspronkelijk niet tot het stedelijke patriciaat waaruit het stadsbestuur werd samengesteld. Mede dankzij de economische successen van veel familieleden stegen ze in aanzien.

De zeepfabrikant Adrien Tieleman was in 1866 de eerste uit deze families die lid werd van de Leidse gemeenteraad. Zijn streng-christelijke uitgangspunten klonken duidelijk door in zijn

bijdragen aan de debatten: hij verzette zich tegen de bevoordeling van het openbaar onderwijs en de subsidiëring van de schouwburg, en hij stelde zonder succes voor om de jaarlijkse kermis af te schaffen. Hij bleef raadslid tot 1871. Later, van 1888 tot 1893, zat zijn zoon Casparus Cornelis in de gemeenteraad.⁵¹ Abraham Herman Eigeman, de directeur van de Leidse Sagnetfabriek, was gemeenteraadslid van 1869 tot 1881. Hij had een breed netwerk, zowel in Leiden als daarbuiten. Zo was hij van 1866 tot 1884 landelijk voorzitter van de 'Vereeniging van en voor Nederlandsche industrieelen'. Hij drong regelmatig bij de regering aan op een meer protectionistische koers: hogere invoerrechten om de belangen van de Nederlandse industrie te beschermen.

In 1863 bleek dat er door leden van de vier families heel verschillend werd gedacht over een heikel onderwerp: de wenselijkheid van een wettelijke regeling van de kinderarbeid.⁵² Op 17 maart 1863 werd er door een groep Leidse fabrikanten een 'adres' aan de koning gezonden waarin stond *"dat zij - bewogen met den toestand der in fabrieken arbeidende kinderen, en overtuigd van de dringende noodzakelijkheid eener allen verplichtende regeling betreffende het onderwijs, de uren van arbeid en rust dier kinderen - zich genoopt gevoelen Uwe Majesteit eerbiedig te verzoeken, zoodanige regeling te doen ontwerpen, en 't zij bij besluit of in overleg met de Staten Generaal te doen vaststellen"*. Tot de ondertekenaars behoorden de firma's Dros en Gebroeders Tieleman en J.J. Hoogeboom en Zoon.⁵³ Elf jaar later zou de initiatiefwet van het kamerlid Samuel van Houten worden aangenomen.

Lang niet iedereen in Leiden was het eens met het 'Leids Adres'. De hiervoor genoemde A.H. Eigeman liet bijvoorbeeld in woord en geschrift blijken dat hij sterk gekant was tegen een wettelijke regeling.⁵⁴ Datzelfde gold voor Abraham Montagne, die getrouwd was met Geertruida Johanna Hoogeboom en dus een schoonzoon was van J.J. Hoogeboom senior.

Hoewel de zojuist genoemde Abraham Montagne alleen aange trouwd was, verdient hij hier toch een aparte vermelding.⁵⁵ Hij was een kleurrijke figuur, die over alles een mening had en daar ook graag voor uitkwam, en bovendien een opvallende gave had om allerlei functies met elkaar te combineren. Hij werd geboren in 1810 en begon op 18-jarige leeftijd als surnumeraire klerk bij de gemeente. Al tien jaar later was hij de hoogste ambtenaar na de gemeentesecretaris. Dat bleef hij meer dan vijftig jaar.

Naast zijn ambtelijke functie werkte hij onder andere als commissionair in effecten, verzekeringsagent en zaakwaarnemer en schreef hij boeken, brochures en bijdragen voor onder andere de NRC en de Leydsche Courant. Toen in 1860 het Leidsch Dagblad werd opgericht, werd hij daarvan de eerste hoofdredacteur. Na zeven jaar moest hij na een conflict met de eigenaar A.W. Sijthoff opstappen, maar direct daarna stichtte hij het Nieuw Leidsch Dagblad. Na een halfjaar moest hij erkennen dat die krant onvoldoende levensvatbaar was. Hij ging daarna onverdroten door met het schrijven van artikelen in andere bladen. In 1892, toen hij 81 was en ruim 63 jaar bij de gemeente had gewerkt, werd hij tot zijn verontwaardiging met pensioen gestuurd.

Tot slot

In de fragmentgenealogieën komt iemand voor met een heel afwijkend beroep: mijn betovergrootvader Arij Hoogeboom, een zoon van Jacobus Johannes Hoogeboom senior en Maria Helena Tieleman. Hij werd boer in Koudekerk aan den Rijn, hoewel hij afkomstig was uit een volstrekt stedelijk Leids milieu zonder aanknopingspunten met het boerenleven. Zijn vrouw Antje Kempenaar kwam wel uit een boerengezin, al had ook dat gezin

burgerlijke wortels: haar grootvader Cornelis Kempenaar was notaris, schout en burgemeester in Woubrugge, en haar vader Johannes Kempenaar was eerst kantoorbediende en ontvanger en werd pas later boer. Ik heb me vanaf het begin van mijn genealogische activiteiten verbaasd over de overstap van mijn betovergrootvader: je moet naar mijn gevoel op een boerderij opgegroeid zijn om het boerenwerk in de vingers te hebben. Helaas kan ik hem er niet naar vragen.

Noten

ELO = Erfgoed Leiden en Omstreken (voorheen Regionaal Archief Leiden)

- 1 Teunis van Vuuren (Brummen 1913 – Apeldoorn 1990) was net als mijn vader en mijn tante een kleinkind van Gerrit Beijen en Maria Helena Hoogeboom. Voor zover mij bekend heeft hij de resultaten van zijn genealogische onderzoek niet gepubliceerd.
- 2 De foto, gemaakt door N. van der Horst, is afkomstig uit de beeldbank van ELO.
- 3 Tenzij anders vermeld zijn de dtb-gegevens ontleend aan gereformeerde kerkboeken.
- 4 Henry W. Tieleman, *The Genealogy Of the Tieleman and Dros Families Of Leiden*, eigen uitgave, Riner (VA, USA) 2002. De auteur werd in 1933 in Rotterdam geboren als Hendrik W. Tieleman. Na het verschijnen heeft hij mij twee exemplaren toegestuurd, waarvan er een bestemd was voor het toenmalige Gemeentearchief Leiden.
- 5 Meer over Louis Henri Antoine Bähler is o.a. te vinden op een website die primair gewijd is aan zijn zoon Louis Adriën Bähler (www.bahler.nl/?page_id=31).
- 6 F.E. van den Berg, *Landelijk patriciaat, Gens Nostra 8* (1953), pag. 138-141 en 151-153.
- 7 A.H. Broers, *Beknopte genealogie van het geslacht Dros, tak Nigtevecht-Leiden*, eigen uitgave, 's-Gravenhage 1968.
- 8 *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme*, deel 5, pagina 510-511.
- 9 De families Dros en Verkouw kenden elkaar: Catharina's vader Cornelis Dros had in 1830 zijn winkel in kruidenierswaren verkocht aan Jacobs vader Willem Verkouw.
- 10 ELO, tg. 0506, inv. 1638, akte 104 van 22-11-1721.
- 11 ELO, tg. 0506, inv. 1634, akte 23 van 14-2-1717, en inv. 1641, akte 16 van 3-2-1724.
- 12 De prent is ontleend aan *De Stad Leiden*: album bevattende eenige afbeeldingen der voornaamste hoofdgebouwen en fraaiste gezigten in en nabij de stad Leiden, ELO, bibliotheek, inv. LB 3236.
- 13 ELO, tg. 0506, inv. 2134, akte van 7-4-1782, fol. 200 e.v.
- 14 Meer informatie over Berent Fijnebuik is te vinden in een artikel van H. de Jong in *Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands Protestantisme*, deel 5, pag. 188-189. Daarin staat dat er omstreeks 1846 "kwade geruchten" over Fijnebuiks levenswandel de ronde deden. De heer De Jong kon mij niet nader informeren over de inhoud van die geruchten.
- 15 Advertentie in de *Leidsche Courant* van 28-5-1877.
- 16 *Haags Gemeentearchief*, tg. 0373-01, inv. 1503, akte 2264 van 24-2-1879.
- 17 J.G. Frederiks en F. Jos. van den Branden, *Biographisch woordenboek der Noord- en Zuidnederlandsche letterkunde, Amsterdam 1888-1891*. De genoemde boeken zijn aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek.
- 18 ELO, tg. 0501A, inv. 1269.
- 19 ELO, tg. 0506, inv. 2292, akten 94 en 95 van 30-8-1757.
- 20 Ingrid W.L. Moerman, *De Leidse knipper Willem Eigeman, Leids Jaarboekje 1997*, pag. 63-66.
- 21 *The Naturalization Act 1865, Statutes of New Zealand 1865, no. 67* (www.nzlii.org/nz/legis/hist_act/nat186529v1865n67308/).
- 22 Nationaal Archief (in bewaring bij het CBG), tg. 3.06.05, inv. 4194.
- 23 De overlijdensadvertentie staat in het dagblad *De Locomotief* van 24-12-1894.
- 24 *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme*, deel 2, pagina 185-186.
- 25 ELO, tg. 0507, inv. 139, akte van 9 en 10-6-1812, fol. 448-468.
- 26 Foto gemeente Leiden, afdeling Monumentenzorg (Creative Commons Naamsvermelding).
- 27 ELO, tg. 0507, inv. 448, akte 23 van 21-2-1840.
- 28 Gegevens over aantallen werklieden bij de Leidse bedrijven en soms ook over de aanwezigheid van stoommachines kunnen worden ontleend aan de registers van patentplichtigen over de jaren 1816-1894: ELO, tg. 0516, inv. 2043-2120. Om een bedrijf gemakkelijk te kunnen vinden, moet het wijk- en huisnummer bekend zijn.
- 29 *Leydsche Courant* 23-6-1847, *Journal de La Haye* 27-6-1847.
- 30 Uit een advertentie in de *Leydsche Courant* van 15-7-1869 blijkt dat de firma werd ontbonden bij onderhandse akte.
- 31 ELO, tg. 0507A, inv. 499, akten 126 en 133 van 14 en 21-7-1869.
- 32 ELO, tg. 0507, inv. 233, akten 10 en 38 van 18-1 en 29-2-1840. De eerste keer vond de verkoper het hoogste bod onvoldoende; de tweede keer bleek dat er diverse hypotheek op het bedrijf rustten en nam hij genoegen met een veel lager bedrag.
- 33 De rechtbank Leiden is in 1877 opgeheven. De archieven van de rechtbank zijn daarna overgebracht naar Den Haag. Daar zijn ze verloren gegaan door een bombardement in de Tweede Wereldoorlog.
- 34 ELO, tg. 0507A, inv. 24, akte 252 van 29-12-1854.
- 35 Voogden over de vier kinderen Tieleman waren hun grootvader Arend Tieleman en een bevriende boekhouder. Toezien werd volgens een besluit van de familieraad hun oom Jacobus Johannes Hoogeboom.
- 36 ELO, tg. 0507A, inv. 498, akte 70 van 28-5-1869.
- 37 Beeldbank ELO, signatuur GN006922 (Creative Commons Naamsvermelding).
- 38 De namen van de firmanten, die uiteraard niet allemaal tegelijk die functie vervulden, werden genoemd in artikelen in het *Leidsch Dagblad* van 24-12-1926 en 3-1-1927 ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan.
- 39 De generatie van de twee laatstgenoemde Adriens valt buiten de fragmentgenealogie Tieleman. Adrien CCzoon leefde van 1875 tot 1937; Adrien HWzoon van 1880 tot 1963.
- 40 In het boek *Leids Fabricaat, onder redactie van C.B.A. Smit en H.D. Tjalsma* (uitg. Matrij, *Leidse Historische Reeks 4*) staat een artikel over de firma Tieleman & Dros, geschreven door Renske Vijfvinkel.
- 41 KLM-luchtfoto in *Nederland's grootste bedrijven van uit de lucht*, J. Feith, 1925 (Wikimedia Commons).
- 42 Latere beherend vennoten waren onder andere Adriaan Hendrik Dros senior (1862-1944), Hendrik Willem Tieleman jr. (1881-1946), Hendrikus Hemmes Tieleman (1885-1959), Adriaan Hendrik Dros junior (1887-1951) en Cornelis Willem Tieleman (1908-1979).
- 43 In het *Leidsch Dagblad* van 3-5-1952 en de *Leidse Courant* van 3 en 8-5-1952 werd nog gesproken over een kerngezond bedrijf.
- 44 Over Anthony Brummelkamp zijn diverse biografieën geschreven, waaronder de dissertatie *Anthony Brummelkamp (1811-1888)* door M. te Velde (uitg. De Vuurbaak, Barneveld 1988) en een artikel van W. Smit-Buit in het *Biografisch Woordenboek Gelderland* (www.biografischwoordenboekgelderland.nl/bio/4_Anthony_Brummelkamp).
- 45 Uit het notulenboek van de nieuw gevormde gemeente (ELO, tg. 549, inv. 1) blijkt dat Brummelkamp diverse keren een bezoek heeft gebracht aan zijn geloofsgenoten in Leiden.
- 46 Bronnen: het hiervoor genoemde notulenboek en een boekje van J. de Lange: *De Afscheiding te Leiden historisch geschetst*, uitg. Donner, 1934.
- 47 Zijn zoon Paul Glaude Lezwijn kreeg in 1875 formeel het recht om de naam Librecht Lezwijn te dragen.
- 48 Informatie over de statuten en de bestuurders van de firma is ontleend aan het archief dat zich bevindt in ELO, tg. 0229, in het bijzonder inv. 1.
- 49 Deze Willem Eigeman (1880-1944) was een zoon van Paulus Glaudus Cornelis Marinus Eigeman (1852-1900), een van de directeurs van de Leidse Sajatfabriek. De laatstgenoemde was een zoon van Willem Eigeman (1823-1898), een zoon uit het eerste huwelijk van Benjamin Eigeman.
- 50 M.M.G. Fase en J. Mooij, *De Nederlandsche Bank in Leiden 1865-1969*, *Leids Jaarboekje 2001*, pag. 89-118.
- 51 Gegevens over Leidse gemeenteraadsleden zijn te vinden in *Het Leidse Pluche* (www.janvanhout.nl/pluche7/alg_frame.htm).
- 52 Dank aan de Leidse historicus Cor Smit voor zijn informatie over de kinderarbeidkwesitie. Hij promoveerde op 27 augustus 2014 op *De Leidse fabriekskinderen. Kinderarbeid, industrialisatie en samenleving in een Hollandse stad, 1800-1914*.
- 53 De tekst van het 'Leids Adres' en de namen van de ondertekenaars zijn te vinden in een artikel van A.N. Molenaar in het *Leids Jaarboekje* van 1939, pag. 108-133.
- 54 A.H. Eigeman, *Philantropie en nijverheid, Ned. Industrieel 27-3-1870* (bibliotheek ELO LB 58137). Het stuk verscheen al eerder zonder auteursvermelding in het *Leidsch Dagblad* van 28-3 en 1 en 2-4-1863.
- 55 Dank aan Herman Amptmeijer uit Leiden, die een artikel over Abraham Montagne voorbereidde en mij aanvullende informatie over hem verschaftte.